

HØRINGSNOTAT

Utvidelse av Arbeids- og velferdsetatens tilgang til
opplysninger i a-ordningen

Utsendt: 2. september 2015

Høringsfrist: 2. desember 2015

Innledning

Lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven) etablerte en ny felles ordning for arbeidsgivers innrapportering av ansettelsesforhold og inntektsopplysninger til Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå (a-ordningen). Loven trådte i kraft 1. januar 2015.

Formålet med ordningen er i første rekke å forenkle arbeidsgivers rapportering av ansettelsesforhold og inntektsopplysninger ved at man unngår dobbeltrapportering til flere etater. Ordningen medvirker også til økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i etatene, samt bedre tjenester fra det offentlige. For en nærmere beskrivelse av ordningen vises det til Prop. 112 L (2011–2012) kapittel 9.

Arbeids- og velferdsetaten har i dag tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med forvaltning av, og beregning av ytelser, og forvaltning av arbeidstakerregisteret etter folketrygdlovgivningen, jf. a-opplysningsloven § 8 første ledd. Tilgangen er begrenset til opplysninger som organet har hjemmel i lov til å innhente. A-ordningen som sådan innebærer dermed ingen utvidet tilgang til opplysninger.

I høringsnotatet her foreslår Arbeids- og sosialdepartementet at etatens tilgang til a-ordningen skal omfatte opplysninger i forbindelse med forvaltning av ytelser etter de lovene som etaten administrerer, det vil si ikke bare ytelser etter folketrygdloven. Det foreslås videre at tilgang til opplysninger skal gis i forbindelse med fastsettelse og innkreving av underholdsbidrag etter barneloven, barnevernloven og ekteskapsloven. Det foreslås dessuten at Arbeids- og velferdsetaten skal ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk. Utvidelsen av tilgangen krever endringer i a-opplysningsloven og folketrygdloven. For å sikre tilgang til opplysninger også ved forvaltningen av avtalefestet pensjon, foreslås at loven om avtalefestet pensjon for medlemmer i Statens pensjonskasse og afp-tilskottsloven suppleres med en hjemmel som medfører opplysningsplikt for arbeidsgivere bl.a. om arbeidsforhold og inntekt.

Ved utvikling av nye elektroniske løsninger vil NAV på sikt kunne tilby en «simulering» av en mulig fremtidig ytelse som brukere som er innlogget på www.nav.no, kan tilbys. Slik simulering bør derfor kunne tilbys ved bruk av de inntektsopplysninger som arbeidsgiver allerede har rapportert inn til a-ordningen. Betingelsen for slik simulering er at folketrygdloven § 21-4 om innhenting av opplysninger fra blant andre arbeidsgivere, suppleres med en bestemmelse om at det skal kunne innhentes opplysninger å kontrollere om vilkårene for en ytelse *vil kunne være oppfylt*. Departementet foreslår dette.

Arbeids- og velferdsetaten har ved behandlingen av de innsamlede opplysningene taushetsplikt etter de strenge taushetspliktsbestemmelsene i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7, eventuelt etter ligningsloven § 3-13 dersom etaten får tilgang til ligningsopplysninger.

Forslaget medfører ikke økt rapporteringsplikt for arbeidsgiverne.

1 Gjeldende a-ordning

1.1 Generelt

Lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven) etablerer det formelle grunnlaget for en ny felles ordning for arbeidsgiveres innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. til Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og Statistisk sentralbyrå (SSB). Opplysningene erstatter flere av de oppgavene og skjemaene som arbeidsgiver i dag må levere, inkludert lønns- og trekkoppgaven (LTO), terminoppgaven for arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk, årsoppgaven for arbeidsgiveravgift, melding til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret), og opplysninger til bruk for SSB sitt arbeid med å utarbeide lønnsstatistikker. Det ble også lagt til grunn at a-meldingen på sikt skal erstatte Arbeids- og velferdsetatens inntektsskjema for inntekts- og skatteopplysninger, som benyttes til å fastsette grunnlaget for sykepengene m.m. Loven trådte i kraft 1. januar 2015.

Formålet med ordningen er i første rekke å forenkle arbeidsgivers rapportering av ansettelsesforhold og inntektsopplysninger ved at man unngår dobbeltrapportering til flere etater. Ordningen medvirker også til økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i etatene, samt bedre tjenester fra det offentlige. For en nærmere beskrivelse av ordningen vises det til Prop. 112 L (2011–2012) kapittel 9.

A-ordningen innebærer at arbeidsgiver rapporterer ett sett med pliktige opplysninger om hver enkelt ansatt minimum en gang per måned. Arbeidsgivere som ønsker å rapportere i tilknytning til lønnskjøring, såkalt hendelsesbasert rapportering, vil likevel ha mulighet til dette. Det er oppfyllelse av opplysningsplikten som er det sentrale. Dersom arbeidsgiver har flere avlønninger per måned, kan det altså rapporteres ved hver hendelse. Dersom den opplysningspliktige har flere lønssystemer eller skal levere deler av opplysningene fra flere systemer, vil han eller hun kunne levere fra hvert system og samlet sett oppfylle opplysningsplikten.

A-opplysningsloven § 3 fastsetter hvilke opplysninger som skal rapporteres, og bestemmelsen henviser til opplysningsplikten etter ligningsloven, skattebetalingsloven, folketrygdloven og statistikkloven, med tilhørende forskrifter. På Arbeids- og velferdsetatens område gjelder dette opplysninger som arbeidsgivere er pålagt å gi med hjemmel i folketrygdloven § 25-1 annet ledd (rapporteringsplikten til arbeidstakerregisteret) og § 25-10, jf. § 21-4 (løpende meldeplikt om arbeidsforhold og inntekt).

A-opplysningsloven § 4 første ledd slår fast at opplysningene skal rapporteres minst en gang per måned. Tredje ledd gjør unntak fra denne fristen for inn- og utmeldinger av arbeidstakere til arbeidstakerregisteret, som etter hovedregelen skal leveres innen fredag i uken etter at arbeidsforholdet tok til eller opphørte. Forskriftshjemmelen i fjerde ledd er imidlertid supplert med en bestemmelse om at det i forskrift kan bestemmes at det kan gjøres unntak fra fristen for inn- og utmeldinger til arbeidstakerregisteret, slik at rapporteringsplikten etter hovedregelen om månedlig rapportering skal gjelde også for meldeplikten til arbeidstakerregisteret.

I § 5 er det gitt regler om sted for levering og leveringsmåte. Hovedregelen er at opplysningene skal leveres elektronisk til den mottakssentralen som Skattedirektoratet bestemmer. A-opplysningsloven § 6 tillegger Skattedirektoratet oppgaven med å ivareta fellesfunksjoner, og bestemmer at Skattedirektoratet er ansvarlig for behandling av personopplysninger ved ivaretagelsen av fellesfunksjonene. Etter § 7 er enhver som har hatt stilling eller oppdrag knyttet til drift og forvaltning etter § 6 underlagt taushetsplikt.

A-opplysningsloven § 8 angir hvilke forvaltningsorgan som skal få tilgang til de opplysningene som blir samlet inn gjennom § 3. Disse er Arbeids- og velferdsetaten, Statistisk sentralbyrå, Skattedirektoratet, skattekontoret og skatteoppkreverne.

I § 8 første ledd slås det fast at *”Arbeids- og velferdsetaten skal ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med forvaltning av, og beregning av ytelser, og forvaltning av arbeidstakerregisteret etter folketrygdlovgivningen.”*

Fjerde ledd slår fast at tilgangen er begrenset til opplysninger som organet har hjemmel i lov til å innhente. A-ordningen innebærer dermed ingen utvidet tilgang til opplysninger.

1.2 Folketrygdloven § 25-10 om plikt til løpende rapportering om arbeidsforhold og inntekt

Folketrygdloven § 21-4 om Arbeids- og velferdsetatens rett til å innhente opplysninger for å behandle krav om ytelser og å kontrollere ytelsene, gir ikke hjemmel for å pålegge løpende opplysningsplikt om enhver (ikke-navngitt) person. For å sikre at Arbeids- og velferdsetaten får tilgang til tilstrekkelig oppdaterte og detaljerte opplysninger ved behandling av krav om ytelser og ved kontroll av ytelser, ble det ved etableringen av a-opplysningsloven vedtatt en ny § 25-10 i folketrygdloven med følgende ordlyd:

§ 25-10 Arbeidsgivers opplysningsplikt

Departementet kan i forskrift bestemme at arbeidsgivere uoppfordret skal gi opplysninger som nevnt i § 21-4 etter reglene i a-opplysningsloven.

Departementet kan i forskrift bestemme at arbeidsgiver skal gi opplysninger om utbetalingen eller fordelene til den ansatte for en avvikende periode.

I Prop. 112 L (2011-2012) uttaler Finansdepartementet om bestemmelsen:

”I folketrygdlova blir det foreslått ei ny føresegn i § 25-10. Det blir her foreslått at departementet i forskrift kan gi reglar som påleggjar arbeidsgivar å markere at utbetalinga eller fordelten er for ein avvikande periode. Dette er opplysningar som NAV har bruk for i samband med til dømes berekning av sjukepengar. Ved handsaming av ytingar treng NAV dessutan opplysningar om lovleg fråvær utan løn og dato for lønsendring. I arbeidsgrupperapporten blei det lagt til grunn at folketrygdlova § 21-4 er til hinder for samanhengande rapportering av desse opplysningane. Departementet foreslår difor at det i folketrygdlova § 25-10 første ledd blir angitt at departementet i forskrift kan fastsetje at arbeidsgivarar uoppmoda skal gi opplysningar som nemnd i § 21-4 etter a-opplysningslova. Dette skal blant anna omfatte opplysningar som er rapportert med heimel i likningslova § 6-2.”

Forskrift 10. juli 2014 nr. 969 til folketrygdloven § 25-10 om arbeidsgivers opplysningsplikt om arbeidsforhold og inntekt, pålegger arbeidsgivere og oppdragsgivere uoppfordret å gi opplysninger om arbeidstakerens og oppdragstakers arbeids- og inntektsforhold. For andre enn arbeidstakere (frilansere og andre) gjelder rapporteringsplikten bare for måneder med utbetaling, dvs. en hendelsesbasert rapportering. I forskriften er det også presisert nærmere hvilke opplysninger rapporteringsplikten gjelder. Via en henvisning til forskriften om arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, er arbeidsgivere blant annet pålagt å opplyse om start- og sluttdato for arbeidsforholdet, dato for siste lønnsendring og lovlig fravær uten lønn (permisjoner). Det er videre slått fast at rapporteringspliktig inntekt skal fordeles på hver virksomhet som er registrert i Enhetsregisteret, og at arbeidsgivere kan gi opplysninger om at inntekten er opptjent i en annen periode enn rapporteringsmåneden eller i en del av rapporteringsmåneden, dvs. opplysninger utover det som ligningsloven hjemler opplysningsplikt om. Som nevnt i prop. 112 L er dette opplysninger som Arbeids- og velferdsetaten trenger i forbindelse med beregning av sykepengar og en del andre ytelser.

2 Utvidet tilgang til opplysninger i a-ordningen for Arbeids- og velferdsetaten

2.1 Innkreving av feilutbetalte ytelser og underholdsbidrag

2.1.1 Gjeldende rett. Forslag fra Arbeids- og velferdsdirektoratet

Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral er en del av Arbeids- og velferdsetaten, og har til oppgave å kreve inn fastsatt barnebidrag etter barneloven og barnevernloven samt ektefellebidrag etter ekteskapsloven, og å innkreve feilutbetalte ytelser bl.a. etter folketrygdloven § 22-15. Innkrevingen skjer etter reglene i bidragsinnkrevingsloven hvoretter Innkrevingsentralen er særnamsmann, dvs. at sentralen kan innkreve forfalt bidrag ved trekk i lønn m.m. Bidragsinnkrevingsloven § 20 gir sentralen hjemmel for å kreve at ”arbeidsgiveren eller annen trekkpliktig gir opplysninger om bidragspliktiges

inntekts- og formuesforhold”, altså en opplysningsplikt som først inntreer etter pålegg i det enkelte tilfellet, tilsvarende folketrygdloven § 21-4.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har overfor Arbeids- og sosialdepartementet foreslått en lovendring som gir Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral tilgang til opplysninger i a-ordningen ved ileggelse av trekk i lønn. Dette under henvisning til at Innkrevingsentralens oppgaver ikke går inn under begrepet ”forvaltning eller beregning av ytelser” i a-opplysningsloven § 8. I tillegg viser direktoratet til at Innkrevingsentralens oppgaver ikke dekkes av § 21-4 hvoretter opplysninger kan innhentes for å ”kontrollere om vilkårene for ytelser er oppfylt”.

Direktoratet anfører til støtte for lovforslaget at oppdaterte opplysninger gitt i henhold til a-opplysningsloven vil effektivisere og gi bedre kvalitet på Innkrevingsentralens saksbehandling. Det vises til at informasjon fra a-ordningen kan benyttes til beregningen som må foretas ved nedlegging av trekk. Dermed unngår man at trekk blir nedlagt for høyt i forhold til inntekten og man vil på den måten i større grad være sikret at innkrevingen skjer innenfor dekningslovens rammer. Dette vil igjen kunne medføre færre søknader om endring av betalingsordning eller klager på trekkpålegg og derigjennom gi en effektiviseringsgevinst. Videre vil en tilgang til a-ordningen gi et bedre grunnlag for å foreta en helhetlig vurdering av skyldners økonomiske situasjon i saker hvor det vurderes andre innkrevingsstiltak, herunder utlegg i andre formuesgoder.

Direktoratet fremhever også at tilgangen vil effektivisere arbeidet for de som skal rapportere inn data, og således vil være i tråd med intensjonene med a-ordningen.

2.1.2 Departementets vurdering og forslag

Arbeids- og sosialdepartementet slutter seg til direktoratets begrunnelse for forslaget til en utvidelse av etatens tilgang til a-ordningen til også å omfatte innkrevingsoppgaver. Tilgang til a-ordningen i forbindelse med innkreving av feilutbetalte ytelser og innkreving av underholdsbidrag vil gi tidsbesparelse både for Innkrevingsentralen og arbeidsgiverne, noe som er intensjonen bak den nye rapporteringsordningen. Departementet foreslår derfor at a-opplysningsloven endres med sikte på dette.

Da innkreving av underholdsbidrag faller utenfor formuleringen ”forvaltning av ytelser etter folketrygdlovgivningen”, må a-opplysningsloven § 8 første ledd suppleres med en bestemmelse om at Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral skal gis tilgang til opplysninger fra a-ordningen ”i forbindelse med innkreving av underholdsbidrag etter barneloven, barnevernloven og ekteskapsloven”. Hjemmelen for å kreve opplysninger fra arbeidsgiver om arbeidsforhold og inntekt vil følge av bidragsinnkrevingsloven § 20, jf. a-opplysningsloven § 8 fjerde ledd som bestemmer at tilgangen er begrenset til opplysninger som organet har hjemmel i lov til å innhente. ”Forvaltning av ytelser” vi typisk være veiledning om aktuelle ytelser, å innvilge ytelser og å stanse eller kontrollere rett til ytelser.

Forsikring for små bedrifter og de andre forsikringsordningene etter folketrygdloven kapittel 8 om sykepengene må anses å sortere innunder "forvaltning og beregning av

ytelser". Tilsvarende må også gjelde for saker om medlemskap etter folketrygdloven kapittel 2. Videre vil saksbehandling og utveksling av opplysninger mellom EØS-landenes trygdemyndigheter samt andre traktatlands trygdemyndigheter være omfattet, se folketrygdloven § 1-3.

Også tilbakekreving av feilutbetalt ytelse etter folketrygdloven § 22-15 må antas å omfattes av begrepet "forvaltning av ytelse". Tilgang i forbindelse med slik innkreving er da hjemlet etter gjeldende lov og nødvendiggjør ikke ytterligere presisering.

Forutsatt at Arbeids- og velferdsetatens tilgang til a-ordningen utvides til også å gjelde forvaltning av ytelse utenfor folketrygden, se punkt 2.2 nedenfor, vil tilgangen foruten å dekke innkreving av feilutbetalt ytelse etter folketrygdloven § 22-15, omfatte AFP-tilskottsloven § 27, som gir folketrygdloven § 22-15 tilsvarende anvendelse, samt lover som har egne tilbakekrevningsregler med en direkte bestemmelse om at ytelsen kan kreves tilbake etter bestemmelsene i bidragsinnkrevningsloven. Dette vil gjelde forskotteringsloven § 8, loven om supplerende stønad § 13, barnetrygdloven § 13 og kontantstøtteloven § 11. Opplysningsplikten for arbeidsgivere i bidragsinnkrevningsloven § 20 vil da som nevnt gjelde.

2.2 Utvidet tilgang til opplysninger i forbindelse med forvaltning av lovfestede ordninger utenfor folketrygden som administreres av Arbeids- og velferdsetaten

2.2.1 Gjeldende rett. Forslag fra Arbeids- og velferdsdirektoratet

I tillegg til folketrygdloven forvalter Arbeids- og velferdsetaten hele eller deler av en rekke andre lover. Nedenfor nevnes de viktigste lovene hvor det må antas som aktuelt å innhente opplysninger fra arbeidsgivere om arbeidsforhold og inntekt, for eksempel til bruk ved saksbehandlingen, statistikkformål mv. Bestemmelser om plikt for arbeidsgiver til å gi opplysninger, jf. a-opplysningsloven § 8 fjerde ledd, angis i parentes:

- Lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med butid i Noreg. (§ 19 andre ledd)
- Lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (§ 16 som gir folketrygdloven § 21-4 tilsvarende anvendelse)
- Lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (§ 17 som gir folketrygdloven § 21-4 tilsvarende anvendelse)
- Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (Foreldres underholdsplikt.) (§ 9-2 siste ledd)
- Lov 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott (§ 9 fjerde ledd som gir folketrygdloven § 21-4 tilsvarende anvendelse)
- Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (fastsettelse av farskap og barnebidrag) (§ 70 sjuende ledd)

- Lov 19. februar 2010 nr. 5 om avtalefestet pensjon i privat sektor § 17 (ingen bestemmelse om arbeidsgivers plikt til å gi opplysninger i loven, men plikten følger av vedtektenes § 5-2, gitt i medhold av loven § 19)
- lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse (ingen hjemmel for opplysningsplikt)
- Lov 6. juni 2014 nr. 19 om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet (§ 8).

Begrepet ”folketrygdlovgivningen” som avgrensning mot Arbeids- og velferdsetatens tilgang til opplysninger i den gjeldende a-ordningen, har sin bakgrunn i arbeidsgrupperapporten som ligger til grunn for a-opplysningsloven, hvor hovedpoenget var at tilgang til a-ordningen skulle erstatte innhenting av opplysninger via skjema for inntekts- og skatteopplysninger til NAV, som benyttes ved behandling av krav om sykepenger, foreldrepenger mv etter folketrygdloven. Bortsett fra dagpenger (folketrygdloven kapittel 4), ble ingen andre stønadsordninger omtalt i arbeidsgrupperapporten. Heller ikke i Prop. 112 L (2011–2012) ble det drøftet tilgang i forbindelse med forvaltning av ytelser utenfor folketrygden. Det ble imidlertid antydnet i proposisjonen at en utvidelse av tilgangen til opplysninger som ikke ligger innenfor de kategoriene av opplysninger som er nevnt i § 8, bør være emne for lovendring.

Departementet legger etter dette til grunn at ”folketrygdlovgivningen” er synonymt med ”folketrygdloven” sett i relasjon til Arbeids- og velferdsetatens tilgang til a-ordningen i dag.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har i tillegg til forslaget som gjelder innkreving, ytret ønske om at etaten skal kunne gis tilgang til opplysninger ved etatens forvaltning av ytelser som gis i medhold av andre lover enn folketrygdloven, og i forbindelse med fastsetting av underholdsbidrag etter barneloven og barnevernloven. Det vises til at de samme hensyn som ligger til grunn for tilgang til a-ordningen i forbindelse med forvaltningen av folketrygdloven, vil gjelde tilsvarende for andre lovfestede ordninger som etaten administrerer og hvor innhenting av opplysninger fra arbeidsgivere og oppdragsgivere om arbeids- og inntektsforhold er relevant.

Direktoratet har også foreslått at folketrygdloven og a-opplysningsloven endres for å sikre etaten tilgang til inntektsopplysninger for utrednings- og statistikkformål.

2.2.2 Departementets vurdering og forslag

2.2.2.1 Stønadsordninger som Arbeids- og velferdsetaten forvalter.

Fastsetting av barnebidrag

Sanntidsinformasjon om brukernes arbeids- og inntektsforhold er viktig for å ta stilling til om vilkår for mange av ytelsene fra folketrygden og andre stønadsordninger er oppfylt, beregning av størrelsen på aktuelle ytelser, samt kontroll av om brukeren fortsatt har rett til ytelsen. Mest mulig oppdatert informasjon vil redusere risikoen for forlenget saksbehandling og feilutbetalinger. Det vises til redegjørelsen i Prop. 48 L (2013-2014)

Endringer i folketrygdloven og i skattelovgivningen mv. (tilpasning til a-ordningen) punkt 2.2.1.

Ved offentlig fastsettelse av underholdsbidrag etter barneloven er foreldrenes inntekt utgangspunktet for utmåling av bidraget. Det er derfor viktig å ha så oppdaterte opplysninger om inntekt som mulig. Det samme gjelder der et barn er plassert utenfor hjemmet etter et vedtak etter barnevernloven, og barnevernet krever at det blir fastsatt oppfostringsbidrag.

Arbeids- og sosialdepartementet foreslår på denne bakgrunn at a-opplysningsloven § 8 første ledd endres slik at Arbeids- og velferdsetaten gis tilgang til opplysninger i forbindelse med forvaltning og beregning av ytelser etter folketrygdloven og andre lover hvor etaten er tillagt oppgaver, samt ved fastsetting av underholdsbidrag etter barneloven og barnevernloven.

Lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (fastsettelse av ektefellebidrag) har ingen hjemmel for innhenting av opplysninger fra arbeidsgivere, noe som er en forutsetning for tilgang til a-ordningen. For å sikre så oppdaterte opplysninger om inntekt som mulig også ved fastsettelse av ektefellebidrag, foreslår departementet at Arbeids- og velferdsetaten gis tilgang til opplysninger ved at ekteskapsloven § 83 endres slik at barneloven § 70 siste ledd gjelder tilsvarende ved fastsettelse av ektefellebidrag.

2.2.2.2 Særskilt om avtalefestet pensjon

Lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse administreres av Arbeids- og velferdsetaten for så vidt gjelder tilståelse og utbetaling av pensjoner, se loven § 5. Når det gjelder avtalefestet pensjon i privat sektor, er avgjørelsesmyndigheten delt mellom Arbeids- og velferdsetaten og Fellesordningen, jf. lov 9. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven) § 17. Oppgavene til Fellesordningen er hovedsakelig å vurdere spørsmålet om den enkelte arbeidstaker fyller de individuelle vilkårene for pensjon, det vil si om de har arbeidet i en bedrift som er tilknyttet en AFP-avtale i den tid som kreves etter avtalen og dessuten ikke har mottatt offentlig avtalefestet pensjon mv. Arbeids- og velferdsetaten avgjør andre spørsmål om retten til pensjon og kompensasjonstillegg. Dette omfatter beregning av AFP både etter gamle og nye regler, kontroll med at vilkårene for fleksibel alderspensjon er oppfylt og tas ut samtidig med ny AFP (lovforslaget § 5 bokstav b), kontroll med vilkåret om at ny AFP ikke gis til personer som har mottatt uførepensjon etter fylte 62 år. Arbeids- og velferdsetatene foretar utbetaling av pensjon og kompensasjonstillegg.

Loven om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse med tilhørende forskrift gir hjemmel for at *mottakerne selv* må dokumentere opplysninger om inntekt etc.

Afp-tilskottsloven har heller ingen direkte hjemmel som pålegger arbeidsgivere opplysningsplikt, men de er pålagt en slik plikt i vedtektene til ordningen (§5-2) gitt i medhold av loven § 19.

Arbeids- og velferdsdirektoratet mener det er behov for hjemmel til å innhente opplysninger fra a-ordningen ved behandlingen av saker både AFP i offentlig sektor og AFP i privat sektor, hovedsakelig avtalefestet pensjon med virkningstidspunkt før 1.1.2011, dvs. etter gammel ordning (AFP-tilskottsloven kapittel 4)

Det er først og fremst i behandlingen av etteroppgjøret av AFP at Arbeids- og velferdsetaten trenger opplysninger om inntekt, men også ved prøving av om vilkårene for pensjon er oppfylt vil det være hensiktsmessig å benytte a-ordningen. Direktoratet viser i denne forbindelse til at avviklingen av det tidligere systemet med lønns- og trekkoppgaver skaper utfordringer når det gjelder å dokumentere inntekt før og etter uttak/oppbør. Opplysningsbehovet vil kunne bli dekket ved å benytte opplysninger i a-ordningen rapportert av arbeidsgiver.

Ved innvilgelse av avtalefestet pensjon er det behov for opplysninger om den årlige inntekten til ektefelle og person som er likestilt med ektefelle etter folketrygdloven § 1-5, for å avgjøre om grunnpensjonen etter afp-ordningene skal beregnes med 100 prosent eller 85 prosent av G. Det samme gjelder person som pensjonisten har levd sammen med i 12 av de siste 18 månedene.

Ved vurdering av rett til ektefelle tillegg for ektefelle over 60 år er opplysninger om ektefelles inntekt nødvendig. I utgangspunktet er det også i disse tilfellene pensjonisten selv som etter loven må dokumentere opplysninger om ektefelles/samboers inntekt. I noen tilfeller kan det være tvil om de oppgitte opplysningene om ektefelles/samboers inntekt er korrekte eller om pensjonisten har forstått hvilke opplysninger som skal oppgis. Det ville gi en enklere og mer effektiv saksbehandling om opplysningene fra pensjonisten i slike tilfeller kunne suppleres med opplysninger fra a-ordningen.

Departementet viser til dette. For å sikre tilgang til opplysninger fra a-ordningen ved forvaltningen av pensjonsordningene, foreslås at loven om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og afp-tilskottsloven suppleres med en hjemmel som pålegger arbeidsgiver å gi nødvendige opplysninger til Arbeids- og velferdsetaten. Opplysningene skal gis uten godtgjørelse og uten hinder av eventuell taushetsplikt.

Det vises til lovforslaget, loven om avtalefestet pensjon for medlemmer av statens pensjonskasse § 5 nytt andre ledd og afp-tilskottsloven § 17 andre ledd nytt andre punktum.

2.2.2.3 Arbeids- og velferdsetatens rett til å innhente opplysninger i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk

2.2.2.3.1 Gjeldende rett. Bakgrunn

Samfunnsoppdraget til Arbeids- og velferdsetaten innebærer blant annet å utarbeide løpende statistikk og gjennomføre utredninger. I dette arbeidet er ofte opplysninger om personers inntekter en viktig faktor for å sikre god kvalitet. Etaten har i dag ingen klar

hjemmel for innhenting av disse opplysningene selv om det er forutsatt at i andre regelverk (for eksempel ligningsloven) at etaten skal ha tilgang til disse opplysningene.

Statistikk

Data om arbeidsforhold fra arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret er en svært sentral statistikkilde for Arbeids- og velferdsetaten. Data herfra brukes til statistikk og analyser av hvordan brukere av stønadsordninger har overgang til arbeid eller kombinerer stønad med arbeid. Det er sentralt for etaten å ha data av best mulig kvalitet om dette, for å få nærmere informasjon om virkningen av stønadsordningene og i hvilken grad man lykkes med sitt samfunnsoppdrag.

Fra 2015 må data om arbeidsforhold hentes fra data innrapportert gjennom a-ordningen. Erfaringen så langt, ifølge Statistisk sentralbyrå, er at for å få tilstrekkelig datakvalitet og kunne identifisere reelle arbeidsforhold er det nødvendig å vaske dataene mot innrapporterte opplysninger om inntekt. Dette viser seg å være nødvendig for å kunne identifisere hvilke arbeidstakere som reelt sett har utført arbeid i en gitt periode.

Data om arbeidsforhold brukes i dag av Arbeids- og velferdsetaten i mange ulike sammenhenger:

- I analyser av hvor mange stønadsmottakere som kombinerer arbeid og trygd, blant annet for alderspensjonister, uføretrygdede, mottakere av arbeidsavklaringspenger, overgangsstønad med mer.
- I statistikk og analyser av overganger fra ulike trygdeordninger eller arbeidsledighet til arbeid.
- I analyser av sysselsettingseffekter av regelendringer og reformer, for eksempel pensjonsreformen, uførereformen og regelendringer for kontantstøtte og overgangsstønad.
- ved publisering av sykefraværstatistikk, der data om arbeidsforhold inngår i nevneren i sykefraværsprosenten.
- ved analyser av sykefravær på personnivå.
- ved at etaten tilbyr sykefraværstatistikk per bedrift i løsningen «IA-web».
- ved at etaten tilbyr statistikk om sykemeldingspraksis til leger i løsningen «Tilbakemelding til sykemeldere».

Arbeids- og velferdsdirektoratet viser til at sviktende kvalitet eller manglende data om reelle arbeidsforhold vil kunne medføre at de nevnte analysene ikke kan gjennomføres eller vil få klart svakere kvalitet enn tidligere.

Utredning

Arbeids- og velferdsdirektoratet anfører at en klar hjemmel for tilgang til opplysninger om inntekt til utredningsformål vil gi Arbeids- og velferdsetaten et bedre datagrunnlag for å kunne beregne økonomiske konsekvenser av forslag til regelendringer, på oppdrag fra departementene. Dette gjelder særlig forslag om endringer i beregningsreglene for ulike trygdeordninger (for eksempel dagpenger, sykepenger og foreldrepenger). Etaten har i dag ikke en egen hjemmel om tilgang til opplysninger om lønnsinntekt blant brukerne, og kan

derfor i begrenset grad foreta beregninger på en enkel måte knyttet til dette. Dette gjelder for eksempel forslag om endringer i hvilken tidsperiode som skal legges til grunn ved beregning av tidligere inntekt, hvilke inntektskrav som skal gjelde osv. Det er i likningsloven § 13-3 nr. 2 lagt til grunn at taushetsplikten ikke er til hinder for at inntektsopplysningen gis til offentlig myndighet som har bruk for dem i sitt arbeid med trygder. I forarbeidene til likningsloven § 13-3 heter det som begrunnelse for unntaket at

«Ligningsmyndighetene sitter ofte inne med opplysninger som kunne bidra til riktigere forvaltning av mange ordninger med offentlige tilskudd og 'bidrag. Den nære sammenheng det ofte er mellom skattesystemet og trygdeordninger eller offentlige tilskudd eller bidrag til skattyterne, tilsier at taushetsplikten ikke bør hindre at opplysninger som legges til grunn for skatteligningen også brukes for å vurdere skattyternes rett til utbetaling av offentlige midler. De formål som er angitt under nr. 2 a antas også å omfatte f.eks. departementets arbeid med lovgivningsspørsmål på de nevnte områder.»

En særskilt hjemmel for Arbeids- og velferdsetaten til å innhente og bruke inntektsopplysninger til utredningsformål vil sikre at etaten på en enkel måte får tilgang til de opplysningene det allerede er forutsatt at de skal ha tilgang til.

2.2.2.3.2 Departementets vurdering og forslag

Departementet viser til redegjørelsen i punkt 2.2.3.1 foran og foreslår at folketrygdloven § 21-4 endres slik at Arbeids- og velferdsetaten får en uttrykkelig hjemmel til å innhente opplysninger fra arbeidsgiver og tidligere arbeidsgiver i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk. Da etatens behov for å bruke opplysninger fra a-ordningen til utrednings- og statistikkformål ikke er begrenset til ytelser fra folketrygden, foreslås at hjemmelen om opplysningsinnhenting blir gitt anvendelse på alle områder som etaten administrerer. Det anses mest hensiktsmessig å samle tilgangen til opplysningene i en hjemmel i stedet for å lovfeste retten i alle (stønads) lovene som etaten administrerer, se punkt 2.2.1. foran.

Arbeidsgivere rapporterer i dag inn løpende opplysninger om inntekt for arbeidstakere til a-ordningen med hjemmel i folketrygdloven § 25-10 og ligningsloven § 5-2. A-opplysningsloven § 8 første ledd foreslås derfor endret for å gi den ønskede tilgangen. Forslaget medfører ikke økt rapporteringsplikt for arbeidsgiverne og er i tråd med formålet med a-ordningen om økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i etatene (jf. Prop. 48 L 2014-2014 s. 6).

Personvern og taushetsplikt

Opplysningene om inntekt som innhentes er å regne som personopplysninger og skal behandles i tråd med reglene i personopplysningsloven. Opplysninger om inntekt er ikke sensitive personopplysninger, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8. Forslaget vil gi NAV et rettslig grunnlag (behandlingsgrunnlag) til innhenting av personopplysninger til utrednings- og statistikkformål. Det er en forutsetning at de registrertes personvern ivaretas på en slik måte at det ikke vil medføre uforholdsmessig ulemper for de personer det gjelder. Det bør derfor gjennomføres en vurdering av personvernkonsekvenser før

utredning påbegynnes, slik at personverninteresser kan ivaretas på en best mulig måte. Et tiltak er bruk av aidentifiserte opplysninger. Opplysningene vil forøvrig være underlagt taushetsplikt etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 21-4 første ledd nytt fjerde punktum a-opplysningsloven § 8 første ledd nytt andre punktum.

2.3 Endringer i a-opplysningsloven § 3 om opplysningspliktes omfang

A-opplysningsloven § 3 omhandler de opplysningene som skal rapporteres etter a-opplysningsloven. Opplysninger til Arbeids- og velferdsetaten er angitt slik

”Plikten til å gi opplysninger etter denne lov omfatter opplysninger som skal gis med hjemmel i følgende bestemmelser med tilhørende forskrifter:

...

b. folketrygdloven §§ ..., 25-1 annet ledd og 25-10, jf. § 21-4,”

Som det er redegjort for i punkt 2.1.2 foran har Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral i dag ikke tilgang til opplysninger i a-ordningen.

I Arbeids- og velferdsdirektoratets forslag til lovendring ble det vist til Innkrevingsentralens oppgaver ikke går inn under begrepet ”forvaltning eller beregning av ytelser” i a-opplysningsloven § 8. I tillegg anfører direktoratet at Innkrevingsentralens oppgaver ikke dekkes av § 21-4 hvoretter opplysninger kan innhentes for å ”kontrollere om vilkårene for ytelser er oppfylt”.

Departementet skal bemerke at det ikke er noen nødvendig sammenheng mellom hvem som skal få hvilke opplysninger fra registeret til og hvilket formål opplysningene kan brukes til (§ 8), og hvem som i medhold av ulike bestemmelser skal gi opplysninger om hvilke til registeret (§ 3). I forarbeidene til a-opplysningsloven er det forutsatt at det ved lovendring kan åpnes for at andre etater enn Arbeids- og velferdsetaten, Skatteetaten og SSB kan få tilgang til registeret og at de nevnte etaters tilgang kan utvides utover det de har i dag. Så lenge de aktuelle opplysningene allerede finnes i a-opplysningsbasen, er det med andre ord tilstrekkelig for utleveringsformål at vilkårene i § 8 er oppfylt, dvs. at det aktuelle organet/etaten er nevnt i bestemmelsen, at opplysningene brukes slik det er angitt i bestemmelsen og at organet har en egen hjemmel til å innhente opplysningene i særlovgivningen, jf. a-opplysningsloven § 8 fjerde ledd som slår fast at tilgangen til opplysninger er begrenset til de opplysninger organet har hjemmel i lov til å innhente.

Departementet mener likevel at det bør skilles mellom Arbeids- og velferdsetaten (og skattedirektoratet og SSB) og andre etater, som eventuelt vil bli gitt tilgang uavhengig av rapporteringsplikten til a-ordningen, som for eksempel Statens pensjonskasse eller private tjenestepensjoner. For de tre førstnevnte "korresponderer" opplysningsplikthjemlene (§3) i

dag med bestemmelsen i § 8 om hvem som har tilgang til opplysninger. Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral er en del av Arbeids- og velferdsetaten, og det synes unaturlig at denne enheten skal behandles " annerledes" i relasjon til a-opplysningsloven i enn etaten for øvrig. Det er de samme opplysningene som innhentes i medhold av bidragsinnkrevingsloven, nemlig opplysninger om arbeidsforhold og inntekt. Å løsrive koblingen mellom hjemlene for rapporteringsplikt og opplysningstilgang for deler av samme etat vil derfor være uheldig, ikke minst av hensyn til forståelsen av a-ordningssystemet som sådan. Dette vil synliggjøres i enda større grad dersom et forslag om at Arbeids- og velferdsetaten skal gis tilgang til opplysninger i forbindelse med forvaltningen av ytelser utenfor folketrygden vedtas.

Slik § 3 i dag er formulert, med en henvisning til folketrygdloven § 21-4, bør bestemmelsen i utgangspunktet derfor bygges ut med en henvisning til bidragsinnkrevingsloven § 20 som er hjemmelen for Innkrevingsentralens innhenting av opplysninger fra arbeidsgiver, både i forbindelse med innkreving av feilutbetalte ytelser og ved innkreving av underholdsbidrag.

I forlengelsen av dette bør § 3 på tilsvarende måte suppleres med en henvisning til de respektive hjemlene for innhenting av opplysninger i de aktuelle stønadslovene som etaten administreres. Dette gjelder de lovene som ikke har en bestemmelse som gir § 21-4 tilsvarende anvendelse på vedkommende stønadsområde. Sistnevnte gjelder blant andre barnetrygdloven, kontantstøtteleven og bidragsforskotteringsloven. De gjenstående bestemmelsene er barneloven § 70, barnevernloven § 9-2, lov om supplerende stønad § 19 og afp-tilskottsloven § 19 (hjemmel for vedtekter).

Når det gjelder lovteknisk innarbeiding skal departementet bemerke:

§ 3 har som nevnt en henvisning til "folketrygdloven § 25-10, jf. § 21-4". § 25-10 gir i dag anvisning på at det er opplysninger som nevnt i § 21-4 som skal gis fortløpende etter reglene i a-opplysningsloven. Det er da strengt tatt ikke nødvendig med henvisningen til § 21-4 i § 3. Da departementet i proposisjonen her (punkt 2.4) foreslår at § 25-10 første ledd suppleres med en bestemmelse hvoretter opplysninger som arbeidsgivere er pålagt å gi med hjemmel i andre lover hvor oppgaver er lagt til Arbeids- og velferdsetaten, også skal rapporteres løpende, vil det da heller ikke være nødvendig å ta inn eksplisitte henvisninger i § 3 til de lovene utover folketrygdloven som administreres av Arbeids- og velferdsetaten. I stedet for å supplere gjeldende § 3 med henvisning til "barneloven § 70, bidragsinnkrevingsloven § 20, barnevernloven § 9-2, lov om supplerende stønad § 19 og afp-tilskottsloven § 19", foreslås at henvisningen til § 21-4 tas ut. De respektive lovene vil gjenfinnes via folketrygdloven § 25-10, se punkt 2.4 nedenfor. Det vises til lovforslaget.

2.4 Supplering i folketrygdloven § 25-10 om arbeidsgiveres opplysningsplikt

Folketrygdloven § 25-10 om plikt til løpende rapportering til a-ordningen er i dag begrenset til å gjelde ”opplysninger som nevnt i § 21-4”. Dette korresponderer med a-opplysningsloven § 3 som omhandler de opplysningene som skal rapporteres til a-ordningen, og må også ses i sammenheng at tilgangen til opplysninger er begrenset til å gjelde ved forvaltningen av folketrygdloven.

På tilsvarende måte som for a-opplysningsloven § 3 må det antas at de lovene som gir § 21-4 tilsvarende anvendelse dekkes av den løpende rapporteringsplikten etter folketrygdloven § 25-10 i dag. Det gjelder som nevnt barnetrygdloven, kontantstøtteloven og bidragsforskotteringsloven.

For å sikre oppdaterte opplysninger også ved forvaltningen av de øvrige ordningene som hører under Arbeids- og velferdsetaten, foreslår departementet at det hjemles en løpende rapporteringsplikt for opplysninger som arbeidsgivere er pålagt å gi med hjemmel i barneloven, barnevernloven og ekteskapsloven i forbindelse med fastsetting av underholdsbidrag, bidragsinnkrevingsloven ved innkreving av bidrag, og ved forvaltning av ytelser etter lov om supplerende stønad, AFP-tilskottsloven og lov om stans av offentlige ytelser m.m. ved barne bortføring. Framfor å justere de enkelte opplysningsplikthjemlene i de nevnte lovene finner departementet det mest hensiktsmessig å ta inn en hjemmel for løpende rapporteringsplikt for disse områdene i folketrygdloven § 25-10 ved en henvisning til opplysningsplikten som vedkommende lov pålegger arbeidsgivere. På den måten blir rapporteringsplikten til Arbeids- og velferdsetaten samlet i en bestemmelse.

Departementet foreslår etter dette at § 25-10 første ledd gis et nytt andre punktum hvor det slås fast at den løpende rapporteringsplikten også gjelder for de opplysningene som arbeidsgivere er pålagt å gi med hjemmel i andre lover hvor oppgaver er lagt til Arbeids- og velferdsetaten.

Det vises til lovforslaget.

3 Gebyr og tvangsmulkt

Etter a-opplysningsloven § 10 kan Skattedirektoratet ilegge den som ikke innrapporterer alle opplysninger innen fristen i § 4, en daglig løpende tvangsmulkt frem til opplysningene er levert. Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige 1000 ganger rettsgebyret. Departementet kan i forskrift gi regler om hvordan den daglige tvangsmulkten skal fastsettes. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Skattedirektoratet kan videre ilegge den som ikke leverer alle opplysninger innen fristen i § 4, et overtredelsesgebyr, se a-opplysningsloven § 11. Gebyret kan ikke overstige 15 ganger rettsgebyret. Departementet kan i forskrift gi regler om hvordan gebyret skal fastsettes.

Ansvar for å følge opp at de opplysningene som blir levert er innholdsmessig korrekte er forutsatt å ligge til den enkelte etat som skal nytte opplysningene. Folketrygdloven § 25-3 hjemler derfor adgang for Arbeids- og velferdsetaten til å sanksjonere med gebyr og tvangsmulkt innholdsmessige feil i det som pliktes levert i henhold til folketrygdloven § 25-1 andre ledd med forskrifter (opplysninger til arbeidstakerregisteret og 25-10 med forskrifter (opplysninger om arbeidsforhold og inntekt).

Forslaget til endringer i a-opplysningsloven § 3 og folketrygdloven § 25-10 første ledd nytt andre punktum, se punkt 2.4 foran, vil innebære at rapporteringen etter vedkommende opplysningspliktbestemmelse følger at a-opplysningslovens regler om tid og sted for levering, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr som beskrevet foran.

Rapporteringen etter folketrygdloven § 25-10 første ledd vil gjelde de samme opplysninger som er rapportert med heimel i likningslova § 6-2.

Sanksjoneringsfrekvensen ved manglende rapportering, som tilligger Skatteetaten, vil dermed ikke påvirkes av at Arbeids- og velferdsetaten gis utvidet tilgang til opplysninger som foreslått.

Arbeids- og velferdsetaten skal kunne sanksjonere uriktige opplysninger om arbeidsforhold og inntekt, jf. folketrygdloven § 25-3 første ledd. Da det er de samme opplysningene etaten vurderer korrektheten av, er det i realiteten et spørsmål om økt sjanse for å oppdage brudd på opplysningsplikten, framfor en utvidelse av anvendelsesområdet for sanksjonering. For å unngå at det ilegges sanksjon flere ganger for samme brudd på opplysningsplikten, er det ikke nødvendigvis slik at Innkrevingsentralen eller vedkommende enhet som behandler saker etter de de stønadsordninger utenfor folketrygden som innlemmes i a-ordningen, bør tillegges myndighet til selv å ilegge sanksjoner. Departementet forutsetter at Arbeids- og velferdsdirektoratet organiserer dette på en mest mulig hensiktsmessig måte.

4 Endring i folketrygdloven § 21-4 – veiledning ved bruk av simuleringsløsninger på www.nav.no

Etter folketrygdloven § 21-4 første ledd har Arbeids- og velferdsetaten rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder eller for å kontrollere utbetalinger etter en direkte oppgjørsordning.

Ved utvikling av nye elektroniske løsninger vil NAV på sikt kunne tilby en «simulering» av en mulig fremtidig ytelse som brukere som er innlogget på www.nav.no kan tilbys. Arbeids- og velferdsdirektoratet fremholder at en god simuleringsløsning vil være vel egnet til å veilede brukerne i forhold til for eksempel familiens fremtidige uttak av foreldrepenger. Direktoratet mener slik simulering derfor bør kunne tilbys ved bruk av de inntektsopplysninger som arbeidsgiver allerede har rapportert inn til A-ordningen. Da folketrygdloven § 21-4 om arbeidsgivers opplysningsplikt i dag ikke dekker formålet simulering, foreslås derfor at folketrygdloven at § 21-4 suppleres med en bestemmelse

som sikrer Arbeids- og velferdsetaten tilgang til opplysninger i a-ordningen i for å tilby simulering som nevnt.

Departementet viser til dette og foreslår at folketrygdloven § 24-1 første ledd tilføyes en bestemmelse om at etaten skal ha rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse *vil kunne være oppfylt*.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Rapporteringsordningen etter a-opplysningsloven vil ha konsekvenser for arbeidsgivere, de berørte etatene og for de som mottar ytelser som skal innberettes. A-ordningen ventes å gi samfunnsøkonomisk gevinst i form av redusert belastning for arbeidsgivere ved at myndighetenes informasjonskrav blir samkjørt i én felles ordning, økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i etatene og bedre tjenester fra det offentlige. Ved etableringen av ordningen ble det anslått en årlig innsparing for arbeidsgiverne på omlag 600 mill. kroner etter noe tids innkjøring. En utvidelse av Arbeids- og velferdsetatens tilgang til å omfatte samtlige ordninger som etatens administrerer vil gi ytterligere noe tidsbesparelse for arbeidsgiverne, ved at etaten ikke trenger å ta kontakt direkte med disse ved forvaltningen av de områdene som nå innlemmes i tilgangen.

På arbeids- og velferdsområdet ble det lagt til grunn at gevinstene ved a-ordningen særlig vil ligge i bedre kvalitet på Aa-registeret og inntektsopplysningene som danner grunnlaget for fastsetting og kontroll av ytelser. Disse gevinstene ble ikke tallfestet ved innføringen av a-ordningen. Den foreslåtte utvidelsen av etatens tilgang vil gi ytterligere effektiviseringsgevinst.

Tilgang til opplysninger om inntekt til utredningsformål vil gi Arbeids -og velferdsetaten et bedre datagrunnlag for å kunne beregne økonomiske konsekvenser av forslag til regelendringer, på oppdrag fra departementene. Dette gjelder særlig forslag om endringer i beregningsreglene for ulike trygdeordninger (for eksempel dagpenger, sykepenger og foreldrepenger).

Data om arbeidsforhold fra arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret er en svært sentral statistikkilde for Arbeids- og velferdsetaten. Data herfra brukes til statistikk og analyser av hvordan brukere av stønadsordninger har overgang til arbeid eller kombinerer stønad med arbeid. Det er sentralt for etaten å ha data av best mulig kvalitet om dette, for å få nærmere informasjon om virkningen av stønadsordningene og i hvilken grad man lykkes med sitt samfunnsoppdrag. For å få tilstrekkelig datakvalitet og kunne identifisere reelle arbeidsforhold er det nødvendig å vaske dataene mot innrapporterte opplysninger om inntekt. Dette vil lettere kunne oppnås ved at etaten gis tilgang til inntektsopplysninger fra a-ordningen til statistikkformål.

5.1 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovutkastet

5.2 Til endringene i a-opplysningsloven

Til § 3

I første ledd bokstav b er henvisningen til folketrygdloven § 21-4 tatt ut. Det vises til omtalen under punkt 2.3 og merknaden til folketrygdloven § 25-10.

Til § 8

Etter gjeldende lov har Arbeids- og velferdsetaten tilgang til opplysningene i a-ordningens register i forbindelse med forvaltning av, og beregning av ytelser etter folketrygdlovgivningen og ved forvaltning av arbeidstakerregisteret. *Første ledd* er supplert slik at Arbeids- og velferdsetaten skal ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med forvaltning mv. av de ytelser som etaten administrerer, altså ikke kun folketrygden. Bestemmelsen sikrer dessuten tilgang til opplysninger i forbindelse med fastsetting og innkreving av underholdsbidrag etter barneloven, barnevernloven og ekteskapsloven. Innkreving av feilutbetalte ytelser anses dekket av ”forvaltning av ytelser”, og det er derfor ikke nødvendig med en ytterligere presisering av dette.

Nytt andre punktum sikrer Arbeids- og velferdsetaten tilgang opplysningene i a-ordningen i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk.

5.3 Til endringene i folketrygdloven

Til § 21-4 første ledd

For å sikre Arbeids- og velferdsetaten tilgang til opplysninger i forbindelse med veiledning er *første ledd første punktum* supplert med en bestemmelse om at det kan innhentes opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse vil kunne være oppfylt.

Nytt fjerde punktum i første ledd gir Arbeids- og velferdsetaten rett til å innhente opplysninger fra arbeidsgivere for utredningsoppgaver og til produksjon av statistikk.

Til § 25-10 Arbeidsgivers opplysningsplikt

Første ledd er tilføyd et *nytt andre punktum* som gir departementet hjemmel til å gi forskrift som pålegger arbeidsgivere løpende rapporteringsplikt for opplysninger som de er pålagt å gi med hjemmel i barneloven, barnevernloven og ekteskapsloven i forbindelse med fastsetting av underholdsbidrag, bidragsinnkrevingsloven i forbindelse med innkreving av bidrag, og ved forvaltning av ytelser etter lov om supplerende stønad, samt afp-tilskottsloven. På denne måten blir den løpende rapporteringsplikten til Arbeids- og

velferdsetaten samlet i en bestemmelse. Forskriftshjemmelen innebærer ingen utvidet opplysningsplikt for arbeidsgiverne i forhold rapporteringsplikten i gjeldende forskrift, men bestemmelsen er nødvendig for å sikre Arbeids- og velferdsetaten tilgang til opplysninger ved forvaltningen av de nevnte ordningene.

5.4 Til endringen i loven om avtalefestet pensjon for medlemmer i Statens pensjonskasse

Til § 5

For å sikre Arbeids- og velferdsetaten tilgang til opplysninger i a-ordningen, jf. a-opplysningsloven § 8 fjerde ledd, er § 5 supplert med et *nytt andre ledd* som pålegger arbeidsgiver og tidligere arbeidsgiver å gi opplysninger om arbeids- og inntektsforhold for arbeidstakeren og arbeidstakerens ektefelle.

5.5 Til endringen i afp-tilskottsloven

Til § 17

For å sikre Arbeids- og velferdsetaten tilgang til opplysninger i a-ordningen ved behandling av saker etter afp-tilskottsloven, jf. a-opplysningsloven § 8 fjerde ledd, er § 17 andre ledd supplert med et *nytt tredje ledd* som pålegger arbeidsgiver og tidligere arbeidsgiver å gi opplysninger om arbeids- og inntektsforhold for arbeidstakeren og arbeidstakerens ektefelle.

5.6 Til endringen i ekteskapsloven

Til § 83

Arbeids- og velferdsetaten kan behandle krav om fastsettelse av ektefellebidrag etter ekteskapsloven § 83 når partene er enige om det. For å sikre Arbeids- og velferdsetaten tilgang til oppdaterte opplysninger ved behandling av saker om ektefellebidrag, jf. a-opplysningsloven § 8 fjerde ledd, er etaten gitt hjemmel til å innhente slike opplysninger ved § 83 nytt fjerde punktum hvor det framgår at barneloven § 70 syvende ledd gjelder tilsvarende

Utkast

til endringer i a-opplysningsloven og folketrygdloven m.fl. (utvidet tilgang til opplysninger i a-ordningen for Arbeids- og velferdsetaten.)

I

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd skal lyde:

Plikten til å gi opplysninger etter denne lov omfatter opplysninger som skal gis med hjemmel i følgende bestemmelser med tilhørende forskrifter:

- a. ligningsloven § 5-2,
- b. folketrygdloven §§ 24-2, 25-1 annet ledd og 25-10,
- c. skattebetalingsloven § 5-11,
- d. statistikkloven § 2-2 og
- e. svalbardskatteloven § 5-2 femte ledd.

§ 8 første ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten skal ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med forvaltning og beregning av ytelser *etter folketrygdloven og andre lover som etaten administrerer, forvaltning av arbeidstakerregisteret og fastsetting og innkreving av underholdsbidrag etter barneloven, barnevernloven og ekteskapsloven. Etaten skal også ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk på de områdene etaten administrerer.*

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 21-4 første ledd første punktum skal lyde

Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer har rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse er oppfylt, *vil kunne være oppfylt* eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder eller for å kontrollere utbetalinger etter en direkte oppgjørsordning.

§ 21-4 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten har også rett til å innhente opplysninger fra arbeidsgiver og tidligere arbeidsgiver i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk på de områdene etaten administrerer.

Nåværende første ledd fjerde punktum blir femte punktum.

§ 25-10 første ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at arbeidsgivere uoppfordret skal gi opplysninger som nevnt i § 21-4 etter reglene i a-opplysningsloven. *Det samme gjelder opplysninger som arbeidsgivere er pålagt å gi med hjemmel i andre lover hvor oppgaver er lagt til Arbeids- og velferdsetaten.*

III

I lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven) gjøres følgende endring:

§ 17 nytt tredje ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten har rett til å innhente fra arbeidsgiver og tidligere arbeidsgiver de opplysninger som er nødvendige for å forvalte og beregne avtalefestet pensjon. Adgangen til å innhente opplysninger omfatter også opplysninger om nåværende og tidligere ektefelle, person som er likestilt med ektefelle etter folketrygdloven § 1-5 og person som pensjonisten har levd sammen med i 12 av de siste 18 månedene. Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir fjerde, femte og sjette ledd.

IV

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse gjøres følgende endring:

§ 5 nytt andre ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten har rett til å innhente de opplysninger fra arbeidsgiver og tidligere arbeidsgiver som er nødvendige for å forvalte og beregne avtalefestet pensjon. Adgangen til å innhente opplysninger omfatter også opplysninger om nåværende og tidligere ektefelle, person som er likestilt med ektefelle etter folketrygdloven § 1-5 og person som pensjonisten har levd sammen med i 12 av de siste 18 månedene. Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

V

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endring:

§ 83 skal lyde:

Partene kan inngå avtale om bidrag. Dersom partene ikke er enige om bidragsspørsmålet, kan hver av dem kreve at det avgjøres av domstolene. Dersom begge parter ønsker det, kan spørsmålet isteden avgjøres av bidragsfogden. *Barnelovens § 70 siste ledd gjelder tilsvarende.* Bidragsfogdens vedtak kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Partene kan kreve avgjørelse av bidragsspørsmålet selv om de tidligere har inngått avtale om det.

VI

Ikrafttredelse

Endringene under I til IV trer i kraft straks.